

Ecoturismul ca instrument al dezvoltării durabile: o analiză bibliometrică

Ecotourism as a Tool for Sustainable Development: A Bibliometric Analysis

Alina Florentine Gheorghe¹, Maria Carina Grosu², Alexandra Marin³

¹ Faculty of Agrifood and Environmental Economics, Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Romania; gheorghealina20@stud.ase.ro

² Faculty of Agrifood and Environmental Economics, Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Romania; grosuaria21@stud.ase.ro

³ Faculty of Agrifood and Environmental Economics, Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Romania; marin4alexandra24@stud.ase.ro

Rezumat: Prezenta cercetare își propune să investigheze evoluția și direcțiile dominante ale cercetării științifice în domeniul ecoturismului, prin intermediul unei analize bibliometrice aplicate asupra literaturii publicate în perioada 2014–2024. Obiectivul principal al studiului este de a evidenția temele recurente, relațiile dintre concepte și structura colaborativă a cercetării în acest domeniu, în contextul în care ecoturismul este tot mai frecvent considerat un instrument de sprijin pentru dezvoltarea durabilă. Metodologia utilizată este de tip cantitativ, specifică analizei bibliometrice, și presupune extragerea și procesarea datelor bibliografice din baza de date internațională Scopus. Interogarea a fost realizată în luna iulie 2025, folosind cuvântul-cheie „ecotourism”, fără aplicarea unor filtre suplimentare privind tipul publicației sau anul indexării, rezultând un total de 9111 publicații relevante. Analiza a fost realizată cu ajutorul software-ului VOSviewer, care a permis cartografierea cuvintelor-cheie și identificarea rețelilor tematice și a clusterelor conceptuale. Rezultatele obținute indică o creștere semnificativă a interesului științific pentru ecoturism, evidențiată printr-o diversificare a ariilor de cercetare. Au fost identificate patru cluster principale: (1) conservarea biodiversității și schimbările climatice, (2) dezvoltarea regională și rolul comunităților locale, (3) inovație sustenabilă și managementul turismului, și (4) ecoturismul în zone montane și protejate, cu focalizare pe regiuni geografice specifice, precum Serbia. Concluziile evidențiază rolul interdisciplinar al ecoturismului în susținerea tranziției către sustenabilitate, precum și nevoia integrării acestuia în politicile publice și strategiile locale de dezvoltare.

Cuvinte cheie: ecoturism; dezvoltare durabilă; analiză bibliometrică; VOSviewer; Scopus.

Abstract: The present research aims to investigate the evolution and dominant directions of scientific inquiry in the field of ecotourism through a bibliometric analysis of the literature published between 2014 and 2024. The main objective of the study is to highlight recurring themes, conceptual relationships, and the collaborative structure of research in this area, in the context in which ecotourism is increasingly viewed as a key tool for supporting sustainable development. The methodology employed is quantitative, specific to bibliometric analysis, and involves the extraction and processing of bibliographic data from the international Scopus database. The query was conducted in July 2025 using the keyword “ecotourism,” without applying additional filters regarding publication type or indexing year, resulting in a total of 9,111 relevant publications. The analysis was carried out using the VOSviewer software, which enabled the mapping of keywords and the identification of thematic networks and conceptual clusters. The results indicate a significant increase in scientific interest in ecotourism, demonstrated by the diversification of research areas. Four main clusters were identified: (1) biodiversity conservation and climate change, (2) regional development and the role of local communities, (3) sustainable innovation and tourism management, and (4) ecotourism in mountain and protected areas, with a focus on specific geographic regions such as Serbia. The conclusions emphasize the interdisciplinary role of ecotourism in supporting the transition toward

sustainability, as well as the need to integrate it into public policies and local development strategies.

Keywords: ecotourism; sustainable development; bibliometric analysis; VOSviewer; Scopus.

Clasificare JEL: Q01, L83

Clasificare REL: 15A, 14F

Introducere

Ecoturismul capătă o relevanță tot mai mare în contextul global actual, marcat de provocări majore precum degradarea ecosistemelor, schimbările climatice și nevoia unei tranziții reale către dezvoltare durabilă (Honey, 2008). Acest tip de turism, definit prin minimizarea impactului asupra mediului, conservarea biodiversității și implicarea comunităților locale, este văzut din ce în ce mai des ca un instrument eficient pentru atingerea obiectivelor de sustenabilitate (Stronza et al., 2019).

Într-un climat în care presiunea asupra resurselor naturale se intensifică, ecoturismul oferă nu doar alternative economice verzi, ci și oportunități de educație ecologică, valorizare culturală și protecție a patrimoniului natural.

La nivelul Uniunii Europene, dezvoltarea turismului durabil este integrată în strategiile privind tranziția verde și economia circulară, fiind promovată prin inițiative care sprijină coeziunea regională, protecția biodiversității și inovarea socială. Programele de finanțare europene susțin tot mai frecvent proiecte care încurajează ecoturismul în zone rurale și montane, contribuind astfel la consolidarea dezvoltării locale și la reducerea inegalităților teritoriale (Ana, 2017).

Această lucrare își propune să exploreze evoluția și relevanța ecoturismului în literatura științifică internațională, printr-o analiză bibliometrică a publicațiilor indexate în baza de date Scopus în perioada 2014–2024. Utilizând instrumentul VOSviewer, cercetarea urmărește identificarea principalelor teme și direcții de cercetare, cartografierea cuvintelor-cheie și evidențierea rețelor de autori și instituții care contribuie la conturarea acestui domeniu. Prin această abordare cantitativă, articolul oferă o perspectivă de ansamblu asupra dezvoltărilor conceptuale și aplicațiilor practice ale ecoturismului ca vector al sustenabilității.

Analiza bibliometrică este o metodă de cercetare frecvent utilizată pentru a evidenția dinamica publicării științifice și structura cunoașterii într-un domeniu specific, prin analiza metadatelor asociate articolelor (Constantin et al., 2019; Mănescu et al., 2021).

În urma interogării bazei de date Scopus folosind cuvântul-cheie „ecotourism”, pentru perioada 2014–2024, au fost identificate 9111 publicații relevante, care au stat la baza acestei analize.

1. Recenzia literaturii de specialitate

Fennell (2004) consideră ecoturismul o formă de turism responsabil, ce susține conservarea resurselor naturale și contribuie la bunăstarea populației locale, în timp ce Scheyvens (1999) accentuează rolul esențial al împuternicirii comunităților în succesul oricărui demers ecoturistic.

De altfel, ecoturismul este adesea promovat ca un instrument de dezvoltare durabilă, fiind o soluție atractivă mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, unde potențialul natural coincide cu nevoile sociale și economice ale comunităților (Wondirad et al., 2020). În acest sens, Subic et al. (2024) explorează potențialul ecoturistic al României, subliniind rolul său în promovarea turismului responsabil și în susținerea dezvoltării durabile, mai ales în zonele rurale și montane.

Cu toate acestea, literatura evidențiază numeroase provocări legate de implementarea sa, multe dintre ele având la bază conflictele între actorii implicați – autorități locale, ONG-uri, antreprenori și populație – cauzate de asimetrii de putere, lipsa transparenței, sau accesul inegal la beneficiile generate (Thompson et al., 2022). Das și Chatterjee (2015) arată că în practică, ecoturismul generează rezultate mixte, existând atât cazuri de succes, cât și eșecuri marcate de gestionare defectuoasă, lipsă de planificare și intervenții inadecvate ale autorităților. Un alt aspect critic în literatura de specialitate îl constituie evaluarea potențialului ecoturistic, definit ca acea capacitate a unei locații de a atrage turiști prin intermediul unor resurse naturale valoroase și atractive, cu accesibilitate adecvată și infrastructură corespunzătoare (Lu et al., 2022). În fine, Mendoza-Ramos & Prideaux (2017) propune un cadru teoretic al împuternicirii comunităților în ecoturism, care include patru dimensiuni esențiale – economică, psihologică, socială și politică – subliniind că lipsa acestora poate submina nu doar succesul proiectelor, ci și sustenabilitatea pe termen lung a ecosistemelor implicate.

1. Metodologia cercetării

Pentru a evidenția trendul științific cu privire la turismul sustenabil, cea mai potrivită metodă de cercetare este dată de analiza bibliometrică. Fiind o metodă de cercetare cantitativă, bibliometria a devenit recunoscută drept un instrument foarte util pentru explorarea tendințelor de cercetare (Velez-Estevez et al., 2023). Analiza bibliometrică este realizată cu ajutorul software-ului VOSviewer, versiunea 1.16.20, pentru a furniza dovezi empirice care susțin concluziile acestei cercetări.

Acest soft a fost dezvoltat de Ness Jan van Eck și Ludo Waltman, fiind utilizat frecvent în cadrul acestor analize bibliometrice, ajutând astfel cercetătorii să cartografieze structurile de cuvinte-cheie (Popescu et al., 2019).

În cadrul acestei analize bibliometrice, baza de date utilizată a fost Scopus, interogată în luna iulie 2025 pe baza criteriului: „ecotourism”, perioada 2014 – 2024, fără aplicarea unor filtre legate de data publicării sau indexării. Doar publicațiile care conțineau în cadrul titlului, rezumatului sau cuvintelor-cheie aceste cuvinte au fost reținute în urma interogării.

Rezultatul interogării constă în 9111 de publicații.

Tabelul 1. Aspectele metodologice ale analizei bibliometrice

Criterii	Rezultate
Numărul de publicații indexate în Scopus	9111 publicații corespunzătoare termenului cheie
Numărul de apariții al cuvintelor cheie	14901 cuvinte cheie asociate celor 9111 publicații
Aparițiile minime obligatorii ale unui cuvânt cheie	5 apariții
Numărul de cuvinte cheie care îndeplinesc criteriul	377 cuvinte cheie
Ponderea cuvintelor cheie care îndeplinesc criteriul	2,53%

Sursa: Conceptualizare proprie pe baza propriilor criterii pentru analiza bibliometrică

3. Rezultate și discuții

Analiza bibliometrică realizată în această cercetare a presupus explorarea fiecărui cluster rezultat în urma interogării realizate în baza de date Scopus, conform criteriilor stabilite și prezentate în Tabelul 1. Structura detaliată a acestor cluster, împreună cu cele mai relevante cuvinte-cheie asociate fiecăruia, este redată în Tabelul 2. Corelațiile dintre conceptul de ecoturism și dezvoltare durabilă sunt ilustrate vizual în Figura 1.

Tabelul 1. Aspectele metodologice ale analizei bibliometrice

Cluster roșu	Cluster verde	Cluster albastru	Cluster galben
Schimbări climatice	Conservare	Energie alternativă	Anchetă demografică
Încălzire globală	Zone ecoturistice	Turism cultural	Ecoturism
migrație	Ecoturști	Turism ecologic	Infrastructură
Distribuția populației	Ecologie	Protectia mediului	Regiuni montane
Temperatura maritimă	Destinații ecoturistice	Incluziune socială	Zone protejate
Distribuția speciilor	Parcuri naturale	Inovație sustenabilă	Turism sustenabil
	Comunități locale	Managementul turismului	Serbia
	Planificare regională		Dezvoltarea turismului

Sursa: Conceptualizare proprie pe baza propriilor criterii pentru analiza bibliometrică

În cadrul analizei bibliometrice realizate, clusterul roșu relevă termeni-cheie semnificativi care indică principalele direcții tematice ale cercetării asupra ecoturismului în contextul dezvoltării durabile: „climate change”, „global warming”, „migration”, „population distribution”, „sea surface temperature” și „species distribution”. Acești termeni sugerează o preocupare majoră pentru

modul în care schimbările climatice influențează ecosistemele și potențialul ecoturistic al destinațiilor. De exemplu, procesul de încălzire globală afectează habitatul speciilor și distribuția lor în cadrul zonelor protejate, ceea ce subliniază importanța adaptării ecoturismului la noile realități (Soto et al., 2002). În același timp, migrația – atât a faunei, cât și a populației umane – indică modificări în dinamica socio-ecologică a comunităților locale, cu implicații pentru managementul resurselor și planificarea turistică (Pătărlăgeanu et al., 2022). De asemenea, schimbările în temperatura marină și distribuția speciilor marine afectează în mod direct atractivitatea destinațiilor costiere și marine pentru ecoturști. Prin urmare, acest cluster roșu poate fi interpretat ca reprezentând dimensiunea climatică a ecoturismului durabil, accentuând legătura dintre protecția mediului, schimbările climatice și strategiile adaptive necesare pentru conservarea biodiversității și reziliența comunităților locale.

Clusterul verde aduce în prim-plan o serie de termeni-cheie care trasează o direcție tematică puternic conectată la conservarea mediului și implicarea comunităților locale în ecoturism: „conservare”, „zone ecoturistice”, „ecoturști”, „ecologie”, „destinații ecoturistice”, „parcuri naturale”, „comunități locale” și „planificare regională”. Acest cluster sugerează un interes major pentru modul în care managementul zonelor protejate și strategiile de planificare regională pot sprijini dezvoltarea durabilă prin practica ecoturismului.

Prezența termenului „conservare” indică o preocupare sistematică pentru protejarea biodiversității și a ecosistemelor fragede, accentuată de ecoturism ca mecanism de susținere a protecției pe termen lung (Steven et al., 2013). În paralel, noțiunea de „zone ecoturistice” și „destinații ecoturistice” evidențiază dezvoltarea infrastructurii specializate în interiorul parcurilor naturale și ariilor protejate, construind un cadru propice pentru ecoturismul responsabil. Studiul lui Koure et al. (2023) atenționează că susținerea din partea comunităților locale este esențială pentru succesul ecoturismului în parcurile naționale, evidențiind că participarea și beneficiile personale influențează pozitiv adoptarea și susținerea acestui model.

Termenii „ecoturști” și „ecologie” reflectă interacțiunea dintre vizitatori și mediul natural, sugerând că practicienii cercetează atât comportamentul ecoturștilor, cât și impactul acestora asupra ecosistemelor.

Conceptul de „planificare regională”, asociat strâns cu cel de „comunități locale”, subliniază rolul esențial al planificării și gestionării strategice a teritoriilor în scopul integrării ecoturismului ca motor al dezvoltării durabile. Se conturează astfel o viziune interdisciplinară, în care ecoturismul nu este doar o activitate economică, ci și un instrument de conservare și dezvoltare comunitară, care necesită implicare multidimensională: de la protecția biodiversității și gestionarea ariilor protejate, până la consolidarea capitalului social și economic al comunităților beneficiare.

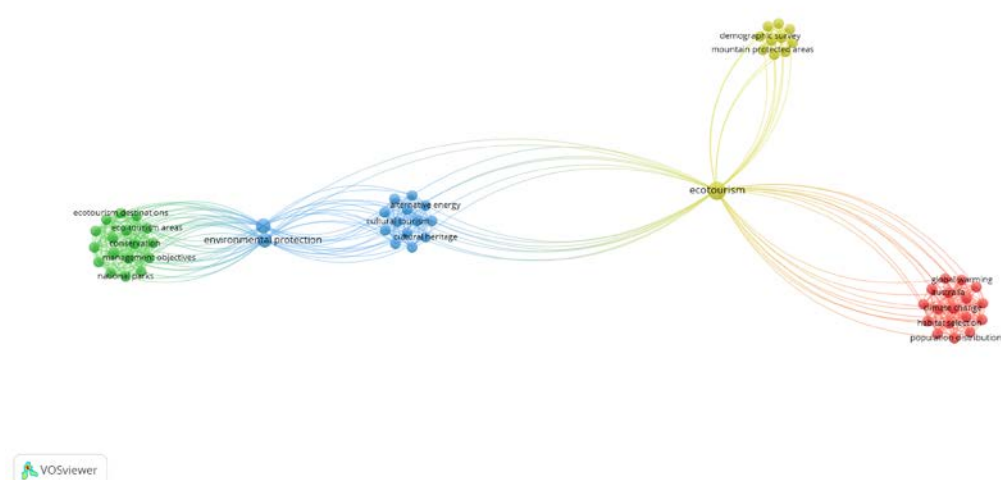

Figura 1 Cartografierea conceptului de ecoturism în contextul dezvoltării durabile
Sursa: Conceptualizare proprie

Clusterul albastru indică o direcție tematică centrată pe inovația și incluziunea socială în ecoturism, punând accent pe dezvoltarea durabilă locală și parteneriatele multi-actoriale. Termenii prezenți — „alternative energy”, „cultural tourism”, „ecotourism”, „environmental protection”, „social inclusion”, „sustainable innovation” și „tourism management” — reflectă o abordare complexă unde inovația ecologică, dezvoltarea comunității și protecția mediului se întâlnesc.

Prezența conceptului „alternative energy” semnalează interes pentru integrarea surselor regenerabile în infrastructura ecoturistică, un demers ce asigură reducerea amprente de carbon și creșterea rezilienței destinațiilor turistice. De exemplu, Gamsakhurdia et al. (2024) subliniază rolul energiei curate în sprijinirea turismului durabil ca mijloc de dezvoltare rurală. Termenul „cultural tourism” arată că organizațiile ecoturistice încearcă să valorifice patrimoniul cultural local, promovând în același timp incluziunea socială.

În Botswana, turismul cultural a fost folosit pentru a diversifica local economia și a crea oportunități economice, în special pentru femei, contribuind astfel la incluziunea socială.

Elemente precum „sustainable innovation” și „ecotourism” indică faptul că se studiază modul în care inovațiile produse și procesele ecoturistice contribuie la creșterea durabilă și managementul destinațiilor. Un studiu pe turismul sustenabil în Asia de Sud-Est subliniază legătura pozitivă dintre inovarea ecologică, politicile ecoturistice și sectorul turistic durabil (Salman et al., 2024).

Termenii „environmental protection” și „tourism management” reflectă dimensiunea managerială și conservativă, evidențiind necesitatea unei guvernante eficiente care să integreze ecoturismul în strategiile de conservare și protecție a mediului.

În raportul privind destinațiile sustenabile, managementul destinațiilor a fost identificat drept element-cheie pentru dezvoltarea ecoturistică și antreprenorială.

În final, includerea termenului „social inclusion” subliniază faptul că ecoturismul poate acționa ca mecanism de incluziune socială, dacă este implementat cu atenție către comunitățile locale și către grupuri marginalizate.

În ansamblu, clusterul albastru evidențiază o viziune integrată: ecoturismul modern nu este doar o activitate economică, ci și o platformă pentru inovare ecologică, incluziune socială, protecție a mediului și management durabil.

Clusterul galben oferă o imagine clară asupra interacțiunii dintre ecoturism, infrastructură și dezvoltare comunitară, focalizându-se pe aspecte precum „ecotourism”, „sustainable tourism”, „protected areas”, „mountain regions”, „local development”, „infrastructure”, „Serbia”. Acești termeni subliniază importanța integrării politicilor de dezvoltare turistică cu peisajele montane și zonele protejate, într-un context rural ce evidențiază potențialul ecoturistic ca motor de creștere economică și comunitară.

De exemplu, studiul lui Kostić, Lakićević și Milićević (2018) atribuie dezvoltării durabile a turismului montan în Serbia potențial considerabil, datorită resurselor naturale bine conservate și necesității infrastructurii corespunzătoare.

Termenul „infrastructure” confirmă nevoia de investiții în transport, facilități și infrastructura energetică, elemente esențiale pentru facilitarea deplasărilor ecoturiștilor și susținerea economiei locale, având un potențial direct în sporirea calității ofertei ecoturistice.

În concluzie, clusterul galben se articulează în jurul unei viziuni integrate: ecoturismul în zone montane și protejate din Serbia poate fi un vector de dezvoltare rurală durabilă, cu condiția existenței unei infrastructură adecvate, protecție legală a ariilor naturale și implicare reală a comunităților locale.

Rezultatele analizelor bibliometrice sugerează că această dimensiune rural-regională reprezintă un punct central în cercetarea și practicile ecoturistice regionale.

Concluzii

Lucrarea de față oferă o imagine comprehensivă asupra evoluției și direcțiilor de cercetare din domeniul ecoturismului în perioada 2014–2024, pe baza unei analize bibliometrice realizate asupra unui set de 9111 publicații indexate în baza de date Scopus. Prin utilizarea software-ului VOSviewer, analiza a permis identificarea principalelor teme recurente și structurarea acestora în clustere tematice, reliefând rețelele conceptuale care guvernează literatura științifică din domeniul ecoturismului.

Rezultatele evidențiază o creștere semnificativă a interesului academic pentru ecoturism în ultimul deceniu, ceea ce reflectă recunoașterea tot mai largă a acestuia ca instrument viabil al dezvoltării durabile, atât din perspectiva conservării resurselor naturale, cât și a consolidării economiilor locale. În total, au fost identificate 14901 cuvinte-cheie asociate publicațiilor analizate, dintre care 377 au întrunit pragul minim de 5 apariții, ceea ce reprezintă 2,53% din volumul total de termeni, indicând o dispersie tematică semnificativă și un interes multidimensional asupra subiectului.

Cele patru clustere identificate în urma analizei reflectă direcții de cercetare distincte, dar complementare: conservarea biodiversității și educația ecologică (clusterul roșu), implicarea comunităților locale și dezvoltarea regională (clusterul verde), inovația sustenabilă, incluziunea socială și managementul turismului (clusterul albastru), respectiv relația dintre infrastructură, zone montane și ecoturism în contexte geografice specifice (clusterul galben). Aceste nuclee tematice sugerează că ecoturismul este studiat dintr-o perspectivă intersectorială, ce combină ecologia, economia, politicile publice și dinamica comunitară.

Analiza a mai arătat că cercetarea în domeniul ecoturismului este caracterizată de o intensă colaborare internațională, cu rețele de autori, instituții și țări care contribuie la dezvoltarea unei agende globale de cercetare privind sustenabilitatea în turism.

Concluziile cercetării subliniază potențialul ecoturismului de a deveni o verigă strategică în implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, în special prin contribuția sa la conservarea biodiversității, reducerea inegalităților, crearea de locuri de muncă verzi și promovarea responsabilității față de mediu. În acest sens, este necesară o integrare mai puternică a principiilor ecoturismului în politicile de planificare regională și în strategiile de dezvoltare durabilă la nivel local și național.

Pe baza rezultatelor obținute, se conturează mai multe direcții promițătoare pentru cercetările viitoare: aprofundarea legăturii dintre ecoturism și justiție socială, evaluarea impactului real al ecoturismului asupra conservării biodiversității și dezvoltarea unor modele predictive care să coreleze intensitatea activităților ecoturistice cu sustenabilitatea pe termen lung a resurselor naturale implicate.

Această analiză bibliometrică are câteva limite care trebuie menționate. În primul rând, selecția publicațiilor s-a bazat exclusiv pe baza de date Scopus, ceea ce poate omite studii relevante indexate în alte surse. Utilizarea unui singur termen-cheie, „ecotourism”, limitează acoperirea tematică, excluzând potențial cercetări conexe sub alte denumiri.

Acknowledgments

Parte din această cercetare a fost realizată în cadrul mobilității Erasmus+ desfășurate de Alexandra Marin, Alina Florentina Gheorghe și Maria Carina Grosu la Institutul de Economie Agrară din Belgrad, Serbia, în perioada 6–12 aprilie 2025.

Referințe bibliografice

References

1. Ana, M.-I., 2017. Ecotourism, agro-tourism and rural tourism in the European Union. *Cactus Tourism Journal*, 15(2), pp.6–14.
2. Constantin, M., Cristescu, M.I., Mercan, D.D. (2019). Structura cheltuielilor de consum în România – analiză bibliometrică și statistică. *Ecstudent - Revistă de cercetare științifică a studenților economiști*, Nr. 14.

3. Das, M. and Chatterjee, B., 2015. Ecotourism: A panacea or a predicament? *Tourism Management Perspectives*, 14, pp.3–16. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2015.01.002>.
4. Fennell, D.A., 2004. Ecotourism: An introduction. 2nd ed. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203505434>.
5. Gamsakhurdia, T., Piranashvili, M. and Gogitidze, G., 2024. Expanding ecotourism opportunities: how solar energy is enabling sustainable growth for SMEs in Georgia. *German International Journal of Modern Science*, (78), pp.24–29.
6. Honey, M., 2008. Ecotourism and sustainable development: Who owns paradise? 2nd ed. Washington, DC: Island Press.
7. Kostić, M., Lakićević, M. and Milićević, S., 2018. Sustainable tourism development of mountain tourism destinations in Serbia. *Ekonomika Poljoprivrede*, 65(2), pp.843–857. Available at: <https://doi.org/10.5937/ekoPolj1802843K>.
8. Koure, F.K., Hajjarian, M., Zadeh, O.H., Alijanpour, A. and Mosadeghi, R., 2023. Ecotourism development strategies and the importance of local community engagement. *Environment, Development and Sustainability*, 25, pp.6849–6877. Available at: <https://doi.org/10.1007/s10668-022-02303-4>.
9. Lu, Y., Xu, X., Zhao, J. Han, F., 2022. Spatiotemporal Evolution of Mountainous Ecosystem Services in an Arid Region and Its Influencing Factors: A Case Study of the Tianshan Mountains in Xinjiang. *Land* 2022, 11, 2164. <https://doi.org/10.3390/land11122164>.
10. Mănescu, G., Bârsan, G., Badea, D., & Ranf, D.-E., 2021. Applications of bibliometric analysis in management. In *Proceedings of the 15th International Management Conference: Managing People and Organizations in a Global Crisis* (pp. 299 - 310). Bucharest, Romania: International Management Conference.
11. Mendoza-Ramos, A. and Prideaux, B., 2017. Assessing ecotourism in an Indigenous community: using, testing and proving the wheel of empowerment framework as a measurement tool. *Journal of Sustainable Tourism*. <https://doi.org/10.1080/09669582.2017.1347176>.
12. Pătărlăgeanu, S.R., Dinu, M., Diaconu, A. și Oancea-Negescu, M.D., 2022. *Ecological agriculture and its role in sustainable development*. Proceedings of the International Conference on Business Excellence, 16(1), pp.390–399. <https://doi.org/10.2478/picbe-2022-0038>
13. Popescu, G., Istudor, N. and Zaharia, A., 2019. Sustainable Food Research Trends in EU during 2009 and 2018: Bibliometric Analysis and Abstract Mapping. *Quality – Access to Success*, 20(S2), pp.511–516.
14. Salman, A., Jaafar, M., Mohamad, D., Ebekoziem, A. and Rasul, T., 2024. The multi-stakeholder role in Asian sustainable ecotourism: a systematic review. *PSU Research Review*, 8(3), pp.940–958. <https://doi.org/10.1108/PRR-05-2022-0048>.
15. Scheyvens, R., 1999. Ecotourism and the empowerment of local communities. *Tourism Management*, 20(2), pp.245–249. Available at: [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00069-7](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00069-7).
16. Soto, C.G., 2002. The potential impacts of global climate change on marine protected areas. *Reviews in Fish Biology and Fisheries*, 11, pp.181–195.
17. Steven R, Castley JG, Buckley R. 2013. Tourism revenue as a conservation tool for threatened birds in protected areas. *PLOS ONE* 8(5):e62598.
18. Stronza, A., Hunt, C. and Fitzgerald, L., 2019. Ecotourism for conservation? *Annual Review of Environment and Resources*, 44, pp.229–253. <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-101718-033046>.
19. Subic, J., Pătărlăgeanu, S.R., Jelocnik, M. and Gheorghe, A.F., 2024. Ecotourism in Romania: Exploring Potential and Promoting Responsible Tourism. Proceedings of the International Conference on Economics and Social Sciences. <https://doi.org/10.24818/ICESS/2024/007>.

-
20. Thompson, B.S., 2022. Ecotourism anywhere? The lure of ecotourism and the need to scrutinize the potential competitiveness of ecotourism developments. *Tourism Management*, 92, 104568. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104568>.
21. Velez-Estevez, A., Perez, I.J., García-Sánchez, P., Moral-Munoz, J.A. and Cobo, M.J., 2023. New trends in bibliometric APIs: A comparative analysis. *Information Processing & Management*, 60(4), p.103385. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2023.103385>.
22. Wondirad, A., Eusebio, C. and Carneiro, M.J., 2020. Ecotourism as a catalyst of sustainable development in developing regions: A systematic literature review. *Journal of Ecotourism*, 19(3), pp.247–268. <https://doi.org/10.1080/14724049.2019.1699057>.